

Eesti riigivapi lugu

GERT UIBOED
Riigikantselei
sümboolikanõunik

Riigikogu võttis 19. juunil 1925. aastal vastu seaduse, millega kehtestati Eesti Vabariigi tunnus ja visuaalne nimi – riigivapp. Sellele eelnes seitsmeaastane riigitunnuse otsimine ja tormiline mõttevahetus. Kolme konkursi ja kümnete kunstnike enam kui 190 kavandi seast valiti välja lihtne, kuid väärikas riigivapp: kuldsel kilbil kolm sammuvat otsavaatavat lõvi.

KOLME LÕVI JÕUDMINE EESTISSE.

Eesti looduses lõvisid ei esine. Ometigi jõudsid siia kolm lõvikutsikat hiljemalt 1219. aastal, mil Taani kuningas Valdemar II jõudis Põhjale ristisõja käigus Eesti- maale. Nimelt kasutasid Taani kuningad alates 12. sajandi lõpust¹ oma tunnuseks (punaste) vesiroosilehtedega puuderdatud (kuldsel) kilpi, millel kolm sammuvat (kuldsel) krooniga (sinist) lõvi. Valdemar II vapipitsatit Eestis säilinud ei ole, kuid tema järglaste pitsereid on säilinud küll².

¹ Vanim teadaolev kolme lõviga Taani kuninga sümbol pärineb 1194. aastast kuningas Knut VI pitserist. Sellel on näha kolme krooniga lõvi, mida ümbritsevad vesiroosi lehed. (BARTHOLDY, N. G. (1995). Danmarks våben og krone, lk 16.)

² Riigiarhiivi pitserikogus on näiteks Taani kuningas Valdemar IV Atterdagi vahapits. (EAA.2069.4.4).

Kuninga vapipitsseriga kinnitati tava- päraselt lepinguid, privileege, kohustusi ja muid olulisi dokumente. Kuna vallutuse tulemusel sai Põhja-Eestist Taani Kuningriigi ülemereprovint, siis kuningat esindas kohapeal kuninglik asehaldur (*capitaneus*). Asehaldur oli kuninga kõrge esindaja, kelle käes oli provintsis nii administratiivne kui ka sõjaline võim, samuti oli ta kõrgeim kohtunik. Kas ase- haldur kasutas oma võimu legitimeeri- miseks kuningavapi ja vastava legendiga pitsarit, ei ole kahjuks teada.

Põhja-Eesti vallutamise järel kinnitas Valdemar II Eestimaa hertsogiks oma poja Knudi. Teadaolevalt puudus hertsogkonnal tol ajal veel vapp ja Eestimaa hertsogi tiitel lisati pitseri legendi (Saare 2004). Näiteks sisaldas kuningas Christoffer I (valitsemis- aeg 1252–1259) täistitel eestlaste hertsogi nimetust.

Taani aeg Eestis sai läbi 1345. aastal Jüriöö ülestõusu järel ning Taani kuningavapi kasutamine Eestimaal lõppes.

KOLM LÕVI JÄID. On arvatud, et Taani kuningas andis oma vapiga väga sarnase vapi Tallinna linnale. (Vapid ja lipud 2004) Nimelt võttis Tallinna (toonane Reval) magistraat kasutusele kolme lõviga pitseri. 14. sajandist säilinud magistraadipitserites on näha³ (kuldsel) kilbil (kuldsel) krooniga kolme (sinist) sammuvat lõvi. Seega ei ole see kuningavapp, kuid on kuningavapiga kahtlemata väga sarnane. Vapiõigusest tulenevalt ei ole aga loogiline, et kuningas

³ Kukruse mõisa ürikute ja pitserite kogu (EAA.2069.4.19).

taluks oma tiitlivapiga väga sarnase tunnuse kasutamist mõne oma alama/alluva poolt. Kui Taani kuningas ei andnud oma kolme lõviga tunnust Tallinnale, siis võime tolleaegse tavaõiguse põhjal väita, et Tallinna linn võttis ise kasutusele kolm lõvi oma tunnuseks. Miks just kolm lõvi ning milline seos neil Taani kuningaga on, seda ei saa me tõenäoliselt kunagi teada. Võime vaid oletada, et kivilinnuse rajamine taanlaste poolt 1219. aastal oli fundamentaalse tähtsusega sündmus ning edaspidi kasutati kolme lõvi linna tunnuseks, meenutamaks Tallinna (Taani-linna) tekkimist, linna privileege ja seotust Taani kuningaga.

Lisaks Tallinnale võttis kolme lõviga tunnuse kasutusele Harju-Viru vasallkond (Saare 2002), hilisem Eestimaa Rüütelkond. Kas see võis toimuda juba Taani ajal ja mis põhjusel võeti kasutusele rüütelkonna tunnuseks kolm lõvi, jääb samuti vastuseta. Kolme lõviga vasallkonna tunnuse olemasolu kohta puuduvad otsesed tõendid enne 16. sajandit. Samas võib arvata, et andes end Rootsi kuninga kaitse alla, soovis toonane vasallkond rõhutada Taani kuningate poolt antud eesõigusi, võttes kasutusele kolme lõviga tunnuse.

Eestimaa liitumisel Rootsi Kuningriigiga sai Põhja-Eestist taas ülemereprovint ja taastati Eestimaa hertsogkond. 1606. aastal Karl IX kroonimise puhul vermitud kuldrukil on visuaalselt esitatud ka kuninga täistiitel, sealhulgas on toodud kolme kroonitud lõviga Eestimaa hertsogkonna vapp. Kuna Eestimaa hertsogkonna territoorium kattus Eestimaa kubermangu territooriumiga, siis hertsogkonna vappi kasutati ka kubermangu vapina.

Eestimaa liitumisel 1710. aastal Vene Keisririigiga võttis keiser endale Eestimaa hertsogi tiitli. Hertsogkonna vapp jäi samaks – see kehtestati 1882. aastal Vene Keisririigi vapi kinnitamisega. Juba varem, so 1856. aastal kinnitati Eestimaa kubermangu Revali eeskujul kolme lõviga vapp.

Põhja- ja Lõuna-Eesti ühendamisel Eestimaa kubermanguks 1917. aasta kevadel jäi kehtima Eestimaa kolme lõviga vapp.

EESTI VABARIIGI VAPI OTSINGUD.

Eesti Vabariigi väljakuulutamisele 24. veebruaril 1918. aastal järgnes kohe Saksa okupatsioon ning riigi tegelik ülesehitustöö algas 11. novembril samal aastal keskvalitsuse loomisega. Riigile oluliste sümbolite teemat arutas Ajutine Valitsus kohe ning juba 21. novembril määratigi riigilipuks sinimustvalge rahvuslipp (Ajutise Valitsuse ... protokollid, lk 27–28). 27. novembril arutati riigisümbolite teemat uuesti seoses maksevahenditega ning Rahaministeeriumile anti ülesanne moodustada komisjon rahatähtede, postmarkide, lippude ja muu sellise välja töötamiseks (Ajutise Valitsuse ... protokollid, lk 41). 1919. aasta detsembri alguses leidsid Rahaministeeriumis kogunenud kunstnikud Nikolai Triik, Peet Aren, Kristjan Raud, Hans Laipman (Ants Laikmaa), Voldemar Päts ja Eugen Habermann, et Eesti Vabariigi vapi, paberrahade ja postimaksevahendite väljatöötamiseks tuleb korraldada konkurss (Tallinna Teataja nr 6, 6.12.1918). Konkursi korraldamine tehti Ajutise Valitsuse poolt ülesandeks Haridusministeeriumile.

I VAPIKONKURSS. 25. mail 1919. aastal kogunesid Eesti kunsti- ja kultuuritegelased⁴ Haridusministeeriumisse ette valmistama riigilipu ja -vapi konkurssi. Võistlustingimusteks seati riigivapi kavandil musta kotka, endise Eestimaa kubermangu vapi ja hõbedase vapikilbi kasutamine. Samal päeval kuulutati välja riigivapi ja -lipu konkurss. Tööde esitamise tähtaeg oli 10. juunil 1919. aastal. Peale konkursitööde laekumist vaadati esitatud kavandid nimetatud komisjoni poolt läbi ning otsustati mitte ühtegi esitatud vapi kavanditest vastuvõetavaks tunnistada (Taska 1984, 40). Haridusminister selgitas, et riigivapi loomine ei olevat niivõrd kunstiloomine,

.....
4 Nõupidamisel osalesid K. Raud, P. Raud, N. Triik, A. Vabbe, C. Mey, E. Habermann, J. Kompus, M. Under, A. Adson, A. Alle, A. Mülber, dr Luiga, R. Nymann, A. Krims ja K. Veeber.

kuivõrd poliitiline otsus riigitunnuse kohta.

Konkursiga käsikäes toimus tuline arutelu riigivapi vormistamise üle ajakirjanduses. Konkursi järel pakkusid Johannes Kompus (Hanno Kompus) ja Kristjan Raud välja kaks vapikavandit. Kompuse idee kohaselt tuli riigivapp kombineerida endistest Eestimaa ja Liivimaa kubernanguvappidest. Ta selgitas, et kui oleme võimu enda kätte võtnud, võime võtta ka kompaktse vapi, millega on seniajani meie maad tähistatud. Raua ideekavandil oli must põhjakotkas võitluses maoga. Ta leidis, et Eesti ei soovi tumedaid orjaaegu tagasi, ja eesti rahvas ei või tolleaegseid vappe omaks tunnistada. Uus vapp pidi kõnelema rahva aktiivsest elust ja tööst, kasvama välja muinasloost ning kajastama ideaale ja tulevikupüüdlusi. (Taska 1984, 41)

Haridusministeerium esitas mõlemad ideekavandid Vabariigi Valitsusele põhimõttelise otsuse langetamiseks. Ettepanekus selgitati, et kui valitakse ajalooline järjepidevus, siis kombineeritakse riigivapp endistest kubernanguvappidest ja konkursi plegi vaja. Kui aga valitakse uussünnitis, siis on vaja poliitilist otsust uue sümboli sisu kohta. Riigisümbolite kindlaksmääramisel puudus laiem üksmeel, seepärast soovis Vabariigi Valitsus jätta riigisümboli valiku Asutava Kogu teha ning edastas Haridusministeeriumi ettepanekud 7. oktoobril 1919 Asutava Kogu juhatusel (Vabariigi Valitsuse ... protokollid, lk 58).

Kuna riigisümbolite kindlaksmääramine osutus keeruliseks, siis parema tulemuse saamiseks võeti aeg maha ning otsustati kaasata suurem ring asjatundjaid. Seepeale loobus Asutav Kogu riigivapi ja -lipu kehtestamisest põhiseaduses. 6. veebruaril 1920. aastal kutsuti kokku välis-, sõja-, haridus-, kohtu- ning kaubandus- ja tööstusministri erikomisjoni Eesti Vabariigi lipu, vapi ja pitsatite kava valmistamiseks. (Vabariigi Valitsuse ... protokollid, lk 21) Peagi vahetus Vabariigi Valitsus (Tõnisson-Birk-Tõnisson) ning erikomisjoni töö katkes.

II VAPIKONKURSS. Riigivapi teema tõusetus taas 1921. aasta alguses. Ants Piibu juhitud valitsus moodustas Eesti vapi ja lippude lõpliku kuju väljatöötamiseks komisjoni, kuhu kuulusid haridus-, sise- ja sõjaminister. 4. märtsil 1921. aastal otsustatigi välja kuulutada vapikavandite võistlus, kusjuures pandi ette vapikujundiks võtta „Kalevipojas” esinev põhjakotkas ja lisaembleemina tarvitada endist Eestimaa kubernangu vappi. Lisaembleemi paigutus jäi võistleja välja pakkuda. Värvidena oli ette kirjutatud must kotkas hõbedasel väljal, sinised lõvid kuldsel põhjal. Võistluskavandite sisseandmise tähtajaks määrati 26. märts 1921. aastal. Esimese koha auhinnaks lepitati kokku 20 000 marka ja teisele kohale 10 000 marka. Auhindade määramiseks moodustati kunstnikest viieliikmeline žürii: Riigi Kunsttööstuskooli juhataja Voldemar Päts, Tallinna linna-arhivaar Otto Greiffenhagen, Siseministeeriumi ehitus-peavalitsuse juhataja arhitekt Eugen Habermann ning kunstnikud Hans Laipmann ja Paul Raud.

Konkursile laekus tähtajaks kokku 138 kavandit, mille seast valis žürii 31. märtsil 1921. aastal välja seitse. Võistlustööde hindamise juures olid ka Vabariigi Valitsuse poolt moodustatud riigivapi välja töötamise komisjoni liikmed⁵. Kuna ükski esitatud kavanditest ei vastanud varem kokku lepitud nõuetele⁶, siis otsustas žürii esimest auhinda mitte välja anda. Kaks

5 Komisjoni juht oli haridusminister Heinrich Bauer, Välisministeeriumi esindaja oli Eduard Laamann, sõjaministri esindaja oli kindralstaabi polkovnik Juhan Tõrvand ja meirejõudude juhataja esindaja asekapten Johannes Herm.

6 31.03.1921 lepitati kokku Vabariigi Valitsuse poolt moodustatud vapi lõpliku väljatöötamise komisjoni ja konkursitööde hindamisžürii ühisnõupidamisel järgmises: 1) kui ühele tööle I auhind määratakse, siis selle töö eest makstakse välja 20 000 marka ja seda summat ei jaotata kahe ehk rohkem töö vahel; 2) auhinna mõistmise juures võetakse arvesse tähtsamaid heraldika nõudmisi; 3) hindamisžüriile jääb vabadus väikesi kõrvalekalduumisi, mis ideed ei muuda, tähelepanemata jätta; 4) esimeses joones nõutakse kavandi otstarbekohasust ja iludust, kuna tehniline väljatöötlemine teisele kohale jääb. (Kirjavaheutus Vabariigi Valitsuse ja kunstitegelastega Eesti riigivapi ja lipu kavandite võistluse asjus. (ERA.1108.5.117, lk 20)).

tööd – „Mõek” ja „Kaitsja (50)” – pälvisid žürii suurema poolehoidu ning kumbagi neist otsustati tunnustada 10 000 margase preemiaga. Ülejäänud 10 000 marka jaotati võrdselt ülejäänud viie töö vahel ära. Ümbrike avamisel selguvad ka tunnustatud

võistlustööde autorid: Mõek – K. Raud; punane vapikontuur – H Rõneholm; Kaitsja (1) – A. Timus; Kaitsja (50) – E. Jacoby ja M. Baryschnikov; Taevatäht – F. Kruusmann; 10 maakonda – K. Nymann ja Põhja täht – G. Reindorf.

JOONIS 1. 1921. a vapikonkursi kavandid: Kaitsja (50), Taevatäht, Põhja täht, Kaitsja (1) ja Mõek

Seega ei andnud ka II vapikonkurss oodatud tulemust. 7. aprillil 1921. aastal pöördus haridusminister eespool nimetatud kunstnikkude poole ettepanekuga täiendada juba esitatud kavandeid või valmistada uued, arvestades järgmisi soovitusi: a) vapipõhi olgu sinine (helledam); b) vapi kujunduses olgu tingimata hõbedased virmalised ja kullast põhjatäht (täht olgu kiirteta); c) kotkale

antagu loomulikkusele enam vastav ja energiline ilme, kotka parem jalg hoidku mõõka, vasak jalg endist Eestimaa kubermanguvappi. Kilp olgu püsti ja sellel olevad lõvid horisontaalsed. Täiendatud või uute kavandite esitamise tähtaeg oli 23. aprilli 1921. Tähtajaks esitati 12 tööd, millest hindamisžürii valis tunnustamiseks välja Kristjan Raua kavandi „Assamalla” ja Frederik Kruusmani kavandi „Siirius”.

JOONIS 2. 1921. a vapikonkursi II vooru kavand Siirius I

LISAKONKURSS. Mai lõpus otsustas Vabariigi Valitsus teha Riigikantseleile ülesande kuulutada välja vapikavandite leidmise lisakonkurss. Sel puhul jäeti võistlejatele täielik vabadus vapikavandite loomisel. Vabariigi Valitsus otsustas moodustada riigivapi lõplikuks kindlaksmääramiseks erikomisjoni, kuhu kuulusid sise-, hariduse-, sõja- ja välisminister (Kirjava-hetus ..., lk 129). Komisjon vaatas läbi nii Haridusministeeriumi poolt esitatud kui ka lisakonkursile laekunud riigivapi kavandid

ning tegi ettepaneku esitada Riigikogule neli kavandit ja viiendaks kavandiks lisas juurde kolme lõviga vapikavandi. (Riigivapi seaduse ... seletuskiri, lk 59–60)

SEADUSEELNÕU RIIGIKOGUS. Vabariigi Valitsus otsustas Riigikogule esitada riigivapi seaduse eelnõu viies variatsioonis, et seadusandja saaks ise valida riigisümboli. Esimesel vapikavandil oli taevakarva sinise põhjaga südamekujulisel teraval kilbil must lendav kotkas, kes hoiab pooleli

JOONIS 3. Riigitunnuseks pakuti välja erinevaid sümboleid, kujundeid meie kultuuriloost, loodusest ja põhitegevusaladelt. Esitatud kavandid pärinevalt tõenäoliselt 1921. a korraldatud lisakonkursilt.

allalastud mõõka ning väikest kilpi, mille kuldseel põhjal kolm sinist leopardi. Kotka tiivad on ülespoole laiuli laotatud ning lah-tise nokaga pea paremale poole pööratud. Kotka pea kohal on üle terve kilbi lookas hõbedased virmalised ning virmaliste peal keset kilpi kuldne viieharuline täht. (Riigivapi seaduse eelnõu 1922, lk 56)

Teiseks vapikavandiks oli hõbedase põhjaga südamekujulisel teraval kilbil must lendav kotkas, kes hoiab kuldpärgaga mõõka ning kilpi, mille kuldseel põhjal kolm sinist leopardi. Kilbi alumises osas on lookas sinised virmalised ning kuldne viieharuline täht. (Riigivapi seaduse eelnõu 1922, lk 57)

Kolmandaks vapikavandiks oli sinise põhjaga südamekujulisel teraval kilbil must allalastud tiibadega kotkas, kes hoiab pooleli allalastud mõõka ning kilpi, mille kuldseel põhjal kolm sinist leopardi. Kotkas vaatab vasakpoole; tema pea kohal hõbe-dased virmalised. (Riigivapi seaduse eelnõu 1922, lk 58)

Neljandaks vapikavandiks oli sinise põhjaga südamekujulisel teraval kilbil kuldse purjega must laev hõbedastel me-relainetel. Laevanina on kotkapea taoline, laeva päral on püsti kotka tiib. Laeval on kaheksa sõudjat, nende raudmütsid pais-tavad kümne kilbi tagant, mis laevaparda küljes ripuvad. Kümme kilpi kujutavad maakondade vappisid. Laeva purjel on kolm sinist leopardi; masti otsas Vabaduse Risti aumärk sõjaliste teenuste eest ning masti lipuks – sama Risti pael hõbedaste äärtega. Laeva nina kohal on hõbedane täht. Kilbikandjateks on kaks raudmütsis ja raudriides meest, kes hoiavad ühes käes püsti mõõka ja teises Vabaduse Risti I liigi aumärgiga ning paeltega kroonitud kuld-set keppi; keppe ühendab kilbi alumist osa ümbritsev tammepuu lehtedest palmik, millesse põimitud Vabaduse Risti III liigi paelad. Meestel on üle õla hundinahk; selja taga kummilgi kolm riigilippu, jalge ees adrad. Kilpi kroonivad kaks musta kot-ka tiiba, millede vahel tähed „EV“, hõbe viieharuline täht kiirtega ning virmalised. (Riigivapi seaduse eelnõu 1922, lk 59)

Viiendaks vapikavandiks oli kuldse põhjaga kilbil kolm sinist sammuvat lõvi. (Riigivapi seaduse eelnõu 1922, lk 60)

Riigikogu juhatus määras vapikavandite väljavalimise ülesande välisasjade ja riigi-kaitse ühisele erikomisjonile. Komisjonid tegid 20. mail 1922. aastal ettepaneku esi-tada Riigikogule Vabariigi Valitsuse poolt esitatud riigivapi seaduse viies versioon, so kolm sinist lõvi kuldseel kilbil. (Riigikogu välisasjade komisjoni kiri ..., lk 44). Eriko-misjoni ettepanek kiideti Riigikogu poolt esimesel lugemisel nähtava enamusega heaks ning eelnõu koos erikomisjoni väl-javalititud vapikavandiga edastati Riigikogu üldkomisjonile edasiseks menetlemiseks.

Üldkomisjonis jäi aga riigivapi küsimus erimeelsuste tõttu soiku. Täpselt aasta pärast, so 21. juunil 1923. aastal pöördus Vabariigi Valitsus Riigikogu juhatusse poole sooviga esitatud seaduseelnõu läbi vaadata (Vabariigi Valitsuse kiri Riigikogu juhatusese-le, lk 41). Augustis arutati Vabariigi Valitsu-se esitatud eelnõu Riigikogu üldkomisjonis ja selle tulemusel nähti riigivapile ette kaks kuju (suur ja väike). Lisaks nähti ette riigivapi ja riigipitsati alkujude alleshoid-mine riigivapi seaduse algteksti juures. (Riigivapi seaduse 1923. a eelnõu seletuski-ri, lk 40). Seaduseelnõu esitati Riigikogule uuesti lugemiseks ning 9. oktoobril läbiski eelnõu esimese lugemise.

Seaduseelnõu teisel lugemisel 16. oktoob-ril otsustati see saata Riigikogu liikme Jaan Tõnissoni ettepanekul üldkomisjoni tagasi uute kavandite väljatöötamiseks ja komisjo-nile ettepanemise ja hindamise võimaldami-seks. (II Riigikogu protokoll nr 27 (7))

Riigikogu juhatus kutsus seepeale 18. oktoobril 1923. aastal kokku nõupidamise riigivapi asjus, kus püüti leida vapile sobiv peakujund. Nõupidamine jäi tulemuseta. Riigikogu üldkomisjoni poolt moodustati riigivapi kindlaksmääramise alamkomisjon. (Riigivapi alamkomisjoni protokoll nr 1, lk 15). Alamkomisjon kaalus veelkord kõiki esitatud vapikavandeid ning otsustas siis pöörduda Riigi Kunstitööstuskooli, Kunst-nikkude Liidu ja Kujutavate Kunstnikkude

JOONIS 4. Riigi Kunstitööstuskooli, Kunstnikkude Liidu ja Kujutavate Kunstnikkude Keskühingu poolt valmistatud riigivapi kavandid

Keskühingu poole ja palus esitada kõigil nimetatutel vähemalt kolm riigivapi kavandit, kusjuures vähemalt üks neist pidi olema koostatud heraldikareegleid järgides. Eelnevalt lepiti ka kokku vapikavandite kujunduse tingimustes: 1) vapp peab olema lihtne,

st mitte kirju; 2) vapi sisu on seotud Eestiga; ja 3) vappi peab saama praktiliselt tarvitada (ka vähendatult pitseris). Kui valida kotka motiiv, siis see oli alamkomisjoni arvates juba läbi töötatud. (Riigivapi alamkomisjoni protokoll nr 2, lk 18)

JOONIS 5. Schmidt'i teostatud riigivapi kavandid

Riigikogu üldkomisjoni riigivapi alamkomisjonile esitati kunstnike poolt kokku 25 kavandit. Pärast põhjalikku kaalumist jäi sõelale Eesti Kunstnikkude Liidu poolt esitatud tuletorni ja endiste kubermanguvappidega kavand. (Riigivapi alamkomisjoni protokoll nr 6, lk 20) Vastavalt alamkomisjoni liikmete ettepanekutele valmistas kunstnik Schmidt ette viis riigivapi kavandit (Riigivapi alamkomisjoni protokoll nr 7, lk 21), millest üldkomisjon valis 24. septembril 1924. aastal välja ühe: kuldsel väljal kolm stiliseeritud sinist lõvi, sinisel päisel hõbedane tuletorn üheteistkümne hõbedase tähe vahel. Vapikilpi ümbritses külgedelt ja alt kaks kuldset tammeoksa.

Sellega oli jõudnud riigivapi seaduse eelnõu seisu, kus vapikavand oli üldkomisjoni poolt välja selgitatud ning seaduseelnõu tekst valmis kirjutatud. Ometigi ei esitatud eelnõu veel Riigikogule lugemisele. Valminud eelnõu võeti sahtlist välja pärast Eesti saadiku 22. aprilli 1925. aasta Riiast saadetud kirja, milles saadik viitab eelseisvatele diplomaatilistele üritustele ning teeb ettepaneku riigivapi seadus vastu võtta. Riigikogu üldkomisjon esitab seepeale 1924. aastal ette valmistatud riigivapi seaduse eelnõu koos riigivapi kavandiga Riigikogule menetlemiseks.

Eelnõu teisel lugemisel tegi Riigikogu liige Artur Tupits ettepaneku jätta eelnõust välja tuletorn ja taevatähed. Riigikogu hääletas muudatusettepaneku poolt

ja (II Riigikogu, 8. istungjärk. Protokoll nr 249 (32)) see tähendas, et Eesti riigivapp omandas tänapäevase kuju – kuldsel kilbil kolm sinist sammuvat otsavaatavat lõvi. Riigivapi seaduse eelnõu kolmandal lugemisel võeti seadus 19. juunil 1925. aastal vastu.

23. juunil 1925. aastal edastas Riigikogu juhatus vastuvõetud riigivapi seaduse „Riigi Teatajale” avaldamiseks ning seadus jõustus 21. juuli 1925. aastal.

ETALONKUJUDEST. Koos 1925. aasta riigivapi seadusega avaldati ka riigivapi illustratiivne graafiline kujutis. Tegemist ei olnud etalonkujutisega ning see tingis riigivapi muutumise reprodutseerimisel. Näiteks lihtsustati riigivapi kuju Eesti rahatähtedel, postimaksevahenditel ja ka riiklike autasude kujunduses.

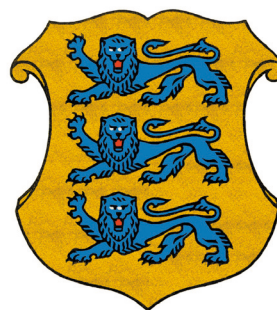
Eesti taasiseseisvumisel otsustati kehtestada riigivapi etalonkujutis. Selleks korras-tasid riigivapi kujutist kunstnikud Paul Luhtein, Arno Mäger ja Margus Haavamaagi. Toona lihtsustati vapilõvide joonist, kuid säilitati kõik olulised iseloomulikud tunnused. 2000. aastate alguses tekkis vajadus digitaliseerida riigivapi etalonkujutis ja kaotati vapilõvide hõbedased silmad.

Kehtivad riigivapi etalonkujutised võimaldavad riigivappi kasutada tänapäevastes kommunikatsioonikanalites ning riigi sümbol mõjub hoolimata auväärsest east värske ja mõjusana.

JOONIS 6. 1925. a avaldatud pilt riigivapist

Märkus: Näidiste värvid võivad trükitehnilistel põhjustel etalonist erineda.

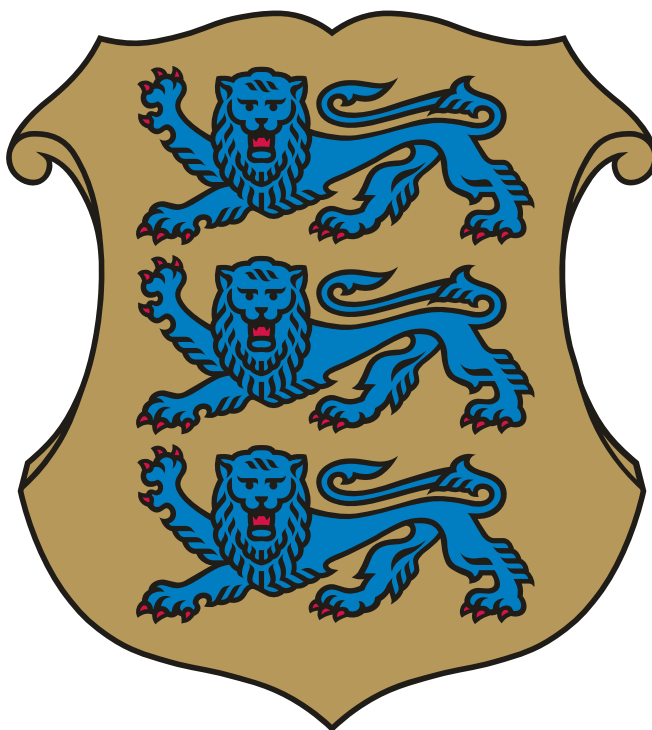

JOONIS 7. 1992. a avaldatud riigivapi etalonkujutis

Märkus: Näidiste värvid võivad trükitehnilistel põhjustel etalonist erineda.

JOONIS 8. 2005. a avaldatud suure riigivapi etalonkujutis

JOONIS 9. 2005. a avaldatud väikse riigivapi etalonkujutis

KASUTATUD KIRJANDUS

- AJUTISE VALITSUSE KOOSOLEKUTE PROTOKOLLID. (ERA.31.1.8).
- KIRJAVAHETUS VABARIIGI VALITSUSE JA KUNSTITEGELASTEGA EESTI RIIGIVAPI JA LIPU KAVANDITE VÕISTLUSE ASJUS. (ERA.1108.5.117, lk 129).
- KUKRUSE MÕISA ÜRIKUTE JA PITSERITE KOGU. (EAA.2069.4.19).
- II RIIGIKOGU, 2. ISTUNGJÄRK. Protokoll nr 27 (7).
- II RIIGIKOGU, 8. ISTUNGJÄRK. Protokoll nr 249 (32).
- RIIGIKOGU RIIGIKAITSE KOMISJONI KIRI RIIGIKOGU JUHATUSELE. (ERA.80.2.558, lk 44).
- RIIGIKOGU ÜLDKOMISJONI "RIIGIVAPI" ALAMKOMISJONI PROTOKOLLID NR 1, 2, 6 JA 7. (ERA.80.2.558).
- RIIGIVAPI SEADUSE 1922. AASTA EELNÕU SELETUSKIRI. (ERA.80.2.2965, lk 59–60).
- RIIGIVAPI SEADUSE 1923. A EELNÕU SELETUSKIRI. (ERA.80.2.558, lk 40).
- SAARE, T. (2002). Kust on pärit Eesti riigivapp. – Akadeemia, 3, lk 451.
- SAARE, T. (2004). Taani lõvide salapärase tee Eesti vapile. – Horisont, 5.
- TASKA, A. (1984). Eesti vapp. Su üle jumal valvaku. Lund.
- VABARIIGI VALITSUSE KOOSOLEKUTE PROTOKOLLID. (ERA.31.1.15, lk 58; ERA.31.1.214, lk 21)
- VABARIIGI VALITSUSE KIRI RIIGIKOGU JUHATUSELE. (ERA.80.2.558, lk 41).
- VAPID JA LIPUD. (2004). – A ja O taskuteatmik, lk 5. Eesti Entsüklopeediakirjastus.
- VABARIIGI VALITSUSE POOLT RIIGIKOGULE 8.02.1922. A ESITATUD RIIGIVAPI SEADUSE EELNÕU. (ERA.80.2.558, lk 56).

Illustratsioonid

- Raud, K. Kavand "Mõek". (EKM j2789 G5017).
- Kõik teised riigivapi kavandid. (ERA.31.5.1893a).
1925. a riigivapi piltkujutised (Riigi Teataja 1925, 117/118, 78).
1992. a riigivapi etalonkujutised (Riigi Teataja 1992, 43, 566, lk 1419–1420).
2005. a riigivapi etalonkujutised (Riigi Teataja 2005, 20, 126, lk 753–754).